

HVAD LAVER DE DER *HER'*ERE OG *DER'*ERE EGENTLIG?

Af Rita Therkelsen (Roskilde Universitetscenter)

Man hører i talesproget en masse *her'*ere og *der'*ere som ikke er udtrykssubjekter og heller ikke entydigt stedsadverbier. Det vrimler faktisk med dem i mit talesprogskorpus, som er udskrifter af forskellige typer samtaler; fokusgruppeinterview, jobsamtaler og lignende, udskrifter som RUC-studerende har lavet i forbindelse med deres projekter. Jeg har så vidt jeg ved ingen bornholmere som informanter i det materiale, men ellers dækker det geografisk, socialt og aldersmæssigt. Jeg vil i den her artikel gøre rede for hvilken funktion *her'*erne og *der'*erne har i interaktionen når de optræder sammen med et substantiv, og jeg sammenligner med brugen af *denne* + substantiv i skriftsproget.

Eksempel (1) er et længere uddrag af et fokusgruppeinterview om værdibaseret ledelse i en filial af Jyske Bank på Sjælland. R står for respondent og I for interviewer:

- (1) R3: Vores grundlæggende værdier? Det er kunden, medarbejderen og aktionæren.
R1: Det er de tre grundlæggende, og så har vi nogle ringe, vi skal arbejde sammen om, og så har vi nogle udsagn om, hvad vi så skal gøre med *de der tre værdier*.
I: Den der "*Jyske Bank 2002*", hvordan har I arbejdet med den?
R1: Den har vi printet ud på diskette, og så har vi glemt alle udsagnene, og så arbejder vi bare efter den. <latter>
R2: Er det ikke *de der plancher der*?
R1: Nåh, neej, nej ikke værdibaseret, det var team. Det var teambuilding.
R2: Men det var da også på baggrund af noget af *det her*.
R1: Ja, vi tog udgangspunkt i nogle af grundværdierne.
R3: Ja, vi har da arbejdet med det.
R1: Det er sgu' ikke en bibel vi sidder og slår op i, jeg kan sgu' ikke lige huske, hvor meget den dækker, altså helt ærligt.
R4: Ja, men altså, den første vi fik, nej det var ikke den første. Den anden, den skiftedes vi til at have oppe på et morgenmøde, hvor vi hver især havde udvalgt en side eller sådan noget.
I: Den første og den anden?
R4: Ja, men vi har tre. Vi startede med at have den, hvad hed den?

R3: "Plan 99".

I: Så var der en, der hed "Min Bank".

R4: "Min Bank", det var "Min Bank", ja.

R3: Var det den første, jeg kan ikke huske det.

R4: Nej, det var nok nummer to.

R1: *Den der, den allerførste vi fik*, det var der i vores krisefase. Der skulle vi lige lære, hvordan *det her* var...

R3: Og det var helt som igennem tåge, de forklarede *det her*. Jeg fattede ikke...

R1: ...de agerede forskelligt rundt omkring i afdelingerne. Der havde vi virkelig en krise, fordi der, i den afdeling, hvor jeg var, der blev vi sat der med den ene hånd omme på ryggen og så med den anden, der skulle vi skrive under i *den her bog*, ik'. Det var virkelig værdibaseret. Nu skriver I under på, at de og de ting, det er det, i vil leve efter.

R3: Det har vi så ikke gjort.

R1: Så der var ligesom nogle, der havde misforstået *det der med værdibaseret*.

R3: Har du læst *den der "Som sol gennem tåge"*?

I: Nej.

R3: Så skulle du næsten læse den.

R2: Den er speciel.

R3: Men den er værd at læse. Det synes jeg.

R4: Men så var der *den der "Min Bank"*, den var i hvert fald oppe efterhånden som...

I: *Den der "Sol gennem tågen"*, den kender jeg slet ikke.

R1: Nej, men den var nok heller ikke så værdibaseret, så du behøver læse den.

R3: Jeg tror, det var et flop.

R4: Det var efter vi var på *det der kursus oppe på Sorø Store Kro der*.

R1: Ja, seminar, det var smaddersjovt, hvor fik vi meget at drikke. <latter>

R4: Ja, men der var det, den kom frem *den der*.

R1: Jeg vil så sige – det var så bare sagt i spøg – der startede nogle ting på *det der*, det gjorde der. For vores vedkommende i hvert fald. Jeg synes, de to dage vi havde der; vi havde nok svært ved at se lyset i starten, for det var så...

I: Det er helt tilbage i starten af 90'erne?

R2 og R3: Ja, det var i 92.

Uddraget giver et indtryk af hvor hyppigt *her'*erne og *der'*erne kan optræde i en samtale, og med det som udgangspunkt kan jeg præcisere hvilke *her'*ere og *der'*ere jeg ikke beskæftiger mig med: For det første regner jeg typerne *den der*, *det der* og *de der* for pronominer, også jf. Ømålsordbogen som skriver dem i ét grafisk ord¹. Jeg har ikke undersøgt hvilken funktion pronominet af typen *dender* har i forhold til pronominet *den*. Jeg ser også bort fra helt klare stedsdeiktiske / situationsdeiktiske anvendelser af *her* og *der*, som fx det sidste *der* i uddragets *er det ikke de der plancher der*, hvor det

¹ Tak for nyttige og oplysende kommentarer, til dialektologerne som deltog på MUDS: Karen Margrethe Pedersen (KU), Finn Køster og Holger Juul.

sidste *der* peger ud mod nogle synlige plancher i det lokale hvor interviewet foregår. Jeg koncentrerer mig om konstruktioner hvor *her* eller *der* optræder sammen med et substantiv, og hvor de indgår i en demonstrativ ikke-stedsdeiktisk brug.

Restriktioner

Der er visse kombinationer af *her* / *der* + substantiv der ikke er mulige. 'Ikke mulige' dækker over at jeg dels ingen eksempler har fundet i mit korpus, dels også selv mener at det kan man i hvert fald ikke sige. Afgrænsningen af stjerneeksemplerne (2) – (4) er substantivets bestemthedsbøjning:

- (2) *en bog *der* / *her*
- (3) *en *der* / *her* bog
- (4) **der* / *her* bogen

Men ud over det er der en rigdom af kombinationer. Der er typen *den der* / *her bog* (5), og typen *den bog her* / *der* (6):

- (5) *Den der* "Jyske Bank 2002", hvordan har I arbejdet med den?
- (6) de købte for fire fem år siden et selskab i (land) som de fik til at vokse fra en halvtreds millioner dollar virksomhed til en femhundrede millioner dollar virksomhed på på *den periode der* det viser at de ka' åbenbart.

Der er typen *bogen her* / *der*, bestemt form med efterstillet *der* / *her*, (7):

- (7) ja, det er så officielt nok men så reder vi andre nogle gange trådene ud ikk' altså salget er jo vigtigt og så det øh, men der er jeg så med i hele *processen der* fra øh fra start til slut kan man sige eller til slut som forhåbentlig ikke er slut men som formentlig er øh, selvom projektet er slut altså vi stadig har et samarbejde med kunden ikk'

Der er med to *der*'ere eller to *her*'ere, typen *den der bog der*, (8) og (9):

- (8) Er det ikke *de der placher der*?
(9) ...at patienternes rettigheder tages til vare i *den her sag her*

Og det behøver ikke være to af samme slags, der findes også typen *den her bog der*²,

- (10) men så sagde de også inde fra *det her vagthistorie der*

Der er i forbindelse med *sådan en* efterstillet, typen *sådan en bog der / her*, (11), og endda (12)³:

- (11) Det jeg havde forestillet mig at gøre det var at at vi øh startede med at du fortæller sådan lidt om hvem du er og hvad du laver og, og så videre, og så fortæller jeg lidt om virksomheden og om det vi går og laver som produkter, de store sammenhænge virksomheden er i, og så mere specifikt om afdelingen og om stillingen fordi altså et er at skrive *sådan en annonce der* men men det gi'r jo ikke rigtigt noget billede af, vel, og når vi så er færdige med det, så prøver vi.....
(12) er det sådan en *her* eyeliner eller sådan en *her* eyeliner

Det gennemgående mønster som stjerneeksemplerne og de tilladte forekomster følger, er at brug af *her* og *der* for det første kræver et andet morfem der betegner identificerbarhed – *den, det, bogen* eller *sådan en*, og for det andet at *her* og *der* skal komme efter det – **der bogen* duer ikke. Den demonstrative brug af *her* og *der* opstår altså ikke kun som en “forstærkning” af det “gamle” demonstrativ *den*, men foregår i et allround samarbejde med morfemer der betegner identificerbarhed.

Jeg fandt også eksempler af typen *denne her* i mit korpus. Jeg regner *den her* og *denne her* som (oprindeligt) regionale varianter, idet *denne, dette* og *disse* ifølge dialektologerne (se også Møller 1945: 20, fodnote) udelukkende tilhører sjællandsk. Jeg har derfor ikke ledt efter systematiske forskelle mellem brugen af *den her* + substantiv og *denne her* + substantiv. Det siges normalt at *den her* er talesprogets variant af skriftsprogets *denne*, og jeg undersøgte først brugen af *denne* + substantiv i skriftspro-

² Jeg har dog ikke fundet nogen eksempler på typen *den der bog her*. Hvad man så kan udlede af det?

get. Skriftsprog definerer jeg som noget man finder i tekster der er nedskrevet, og som er beregnet på at blive læst indenad.

Denne / dette /disse + substantiv, brug

Denne, dette og *disse* + substantiv bruges i skriftsproget når der refereres til noget tidligere nævnt, til en allerede etableret diskursreferent, enten ved ordret genoptagelse som i (13):

- (13) Der er også stor enighed om at Krag havde *usædvanligt gode analytiske evner*. *Disse evner* brugte han både på saglige og politisk-taktiske problemer. (boganmeldelse, *Information*, d. 28. jan. 2002)

Eller ved genoptagelse med synonym, (14):

- (14) Kun *de jødiske organisationer*, hvis ledere udgør jødernes interne establishment, slutter sig til anklagen, men *disse kredse* begår den fejl automatisk at gøre sig til ekko af den israelske regering. (Leder, *Information*, d. 28. jan. 2002)

Eller med hyperonym, (15):

- (15) For få år siden blev der i Sydafrika opdaget *resterne af en hel sten- og knogleforarbejdningsindustri* af stor teknisk sofistikation samt *flere okkerbemalede klippeflader med geometriske motiver*. Nu er *disse fund* for første gang blevet troværdigt dateret med nye metoder i to laboratorier...(Artikel, *Information*, d. 28. jan. 2002)

Det er værd at bemærke at *denne, dette* og *disse* er forholdsvis sjældne – man skal grave sig igennem mange tunge avisspalter for at få blot et rimeligt udbytte. *Denne, dette* og *disse* bruges, så vidt jeg kan se, overvejende når der kunne opstå tvivl om at der refereres til en allerede nævnt diskursreferent, nemlig ved genoptagelse med synonym eller hyperonym – og efter min sprogforneemmelse næsten obligatorisk når synonymet eller hyperonymet får hæftet en ny klassificerende bestemmer på, som i (16), *denne elementære pointe*:

³ Ingen af typen *sådan en der bog* fundet.

- (16) Mange mænd mener, at kvinder ikke er så gode til skak. De 'beviser' det endda statistisk: Verdens dygtigste kvindelige skakspiller er kun nr. 26 på verdensskaklisten. Der er altså 25 dygtigere og cirka to milliarder dummere mænd end hende til skak. Strengt taget siger dette dog ikke andet, end at kvinder i almindelighed er for kloge til at spille deres kostbare liv med at spille skak hele tiden.
Denne elementære pointe overses af NN i *Information* den 19. januar. (Læserbrev, *Information*, d. 28. januar 2002)

Denne, dette og *disse* er ikke obligatoriske ved genoptagelse med synonym. Det demonstrative pronomen kan det samme, som i (17) og (18):

- (17) Jeg kan godt forstå at Israel endelig *vil ud af Holocausts skygge og være en stat på egne præmisser uden overgemt sympati*. Men så vil jeg gerne markere, at for mit vedkommende er *det mål* allerede nået. (Læserbrev, *Information*, 28. jan. 2002)
- (18) Derimod er der *givet tilladelse til at drive netcafé i lokaler andetsteds i byen*, men *de anvisninger* er aldrig blevet fulgt. (*Dagbladet Roskilde Tidende*, 9. feb. 2002)

Jeg har ikke fundet nogen eksempler med kataforisk *denne, dette* og *disse* + substantiv. Det er vel ikke umuligt, men snarere yderst sjældent. Allerede Mikkelsen nævner at den kataforiske brug er på retur, men jeg kan ikke sige noget med sikkerhed om det. En sikker obligatorisk brug af *denne, dette* og *disse* er når man vil referere til taletidspunktets tid og sted, til afsenders jeg, her og nu med Bühlers formulering (Bühler 1924:102). I (19) refereres der til kommunikationens nu, i (20) refereres der ikke til kommunikationens nu.

- (19) I disse tider

- (20) I de tider

Opsummerende kan man sige at *denne, dette* og *disse* + substantiv i skriftsproget bruges anaforisk og fortrinsvis når der kunne være tvivl om at dikursreferenten allerede er etableret, nemlig ved genoptagelse med synonym og heteronym, næsten-nødvendigt når synonymet har en ny bestemmer, og obligatorisk når man vil referere til kommuni-

kationens tid og sted. Det egentligt afklarende i sammenligningen med talesproget er, så vidt jeg kan se, kontrasten mellem (19) og (20): Skriftsproget råder over de nærdeiktiske *denne*, *dette* og *disse*, svarende til *den her*⁴, og de fjerndeiktiske *den*, *det* og *de*. Talesproget har to fjerndeiktiske: *den*, *det* og *de* uden OG med *der*.

***Den/det/de der* + substantiv, interaktionel funktion**

For at finde ud af hvordan man kunne sætte ord på hvad *her*'erne og *der*'erne laver, har jeg kigget på litteratur om demonstrativer, anafori, deiksis, substantivers morfologi og bøjning, nominalers opbygning og så videre. Det jeg især vil referere til her, er Nicolaus P. Himmelmann (1984 og 1997). Himmelmann systematiserer brugen af demonstrativer ud fra brugskontekster, og hans særlige fortjeneste er at trække en anamnestic brug frem som særegen for demonstrativer. Termen og til dels indholdet har han fra Bühler. Himmelmann skelner mellem 4 forskellige brug af demonstrativer. For det første den situationsdeiktiske, når der peges på en synlig diskursreferent. For det andet og tredje den anaforiske brug, hvor han skelner mellem to underarter, eftersom det genoptagede er en entitet eller sammenfatning af en proposition, kaldt henholdsvis tracking og diskursdeiktisk. På dansk skelner vi konsekvent mellem de to underarter idet den diskursdeiktiske brug altid udtrykkes med *dette*, *det* eller *det her* / *der*. Den fjerde brug er den anamnesticke – på engelsk kaldt *recognitional*. Den anamnesticke brug er når der markeres at der refereres til afsender og modtagers fælles specifikke viden – i modsætning til generel fælles viden i sprogsamfundet. Den anamnesticke brug parafraserer jeg som 'som du jo kender', altså ikke blot identificerbarhed som den bestemte artikel og demonstrativet også betegner, men kendskab.

Man kan karakterisere brugen af *denne* + substantiv som anamnestic: *Denne*, *dette* og *disse* + substantiv bruges når der er specielt behov for at minde om at der ER tale om fælles specifik viden, nemlig ved genoptagelse med synonym eller hyperonym, hvor *denne* markerer 'som du jo kender' og *den* blot siger identificerbar. At der er mindre behov for at bruge 'som du jo kender'-markeringer i skrevne tekster som (som

⁴ Man skulle således ikke kunne finde eksempler på *denne der*, og det holder også stik. Jeg fandt 2 eksempler i BySoc, ved det ene stoppede informanten med at snakke, ved det anden retter informanten *denne der*

regel) er redigerede (i en vis grad), og hvor der kun er en person til at holde styr på køhærensens, er indlysende.

I talesproget fungerer *den der / her* + substantiv anamnestic. Først et par eksempler hvor der er tale om genoptagelse, i (22) og (23) griber genoptagelsen længere tilbage i samtalen, men (21) viser at det ikke er noget håndfast kriterie:

(21) R3: Vores grundlæggende værdier? Det er kunden, medarbejderen og aktionæren.

R1: Det er de tre grundlæggende, og så har vi nogle ringe, vi skal arbejde sammen om, og så har vi nogle udsagn om, hvad vi så skal gøre med *de der tre værdier*.

(22) *Den der "Jyske Bank 2002"*, hvordan har I arbejdet med den?

(23) - Hvad gør man egentlig som lærer, altså hvis man står med en som virkelig har et problem, altså det må da være virkelig svært?

- Ja, det er det også. Det kommer jo an på hvad den elevs holdning er. Jeg har én nu i *den der 2.hf*, som ikke har arbejdet i over et år nu, og nu er jeg nået dertil, at det tager jeg mig ikke af mere. Jeg har gjort alle de forsøg jeg kunne, og nu, nu kan det simpelthen ikke nytte noget.

Selvom (23) er et løsrevet citat – det er fra et interview med en fransklærer i gymnasiet – kan man kun tolke, og det er korrekt, *den der 2. hf* som en 2. hf der har været nævnt eller talt om tidligere – og som interviewerens jo kender. *Den der / her* + substantiv bruges anaforsk som skriftsprogets *denne* + substantiv.

Men *den der / her* + substantiv kan også bruges til at introducere nye diskursreferenter. Her opfører de sig anderledes end skriftsprogets *denne* + substantiv, som næsten kun bruges anaforsk, og hvis de bruges kataforsk skal der en attributiv størrelse på til at gøre referenten identificerbar. Anafor, eller katafor med krav om en attributiv størrelse gælder også for *den* + substantiv. Heroverfor kan *den der / her* + substantiv introducere nye diskursreferenter uden attributiver (de ses tit med også), som i (24), der er fra en udskrift af et husmøde i et kollektiv. Husmødet starter med at Vibe siger

“husmøde”, og ingen har talt om toiletter den sidste halve time (som den ligeledes bandede foregående middag varede):

- (24) Vibe: husmøde, hvordan går det med reglerne? Jeg synes det er godt vi har sat noget
papir på det
Pil: Jeg, altså jeg kan mærke at jeg udøver en stor selvdisciplin ved at have skrevet *den der cisterneting*...fordi havde jeg ikke haft den, og så specielt fordi det er mig selv der har skrevet det, husk at fyld op, ikke, så synes jeg bare det er så dobbeltmoralisk man sådan lige sårn, arj, jeg gider ikke stå og vente på det der, vel....så kigger jeg lige lidt på *den der seddel*, ej for fanden du skal sgu også, så venter jeg lige på at fylde den op

Den der cisterneting, forstår man, efter at have læst det igennem et par gange, er en seddel der blev sat op på badeværelset efter det foregående husmøde. Der står noget i retning af at man skal huske at fylde cisternen op med vand efter toiletbesøg. Pil referer til fælles specifik viden – og det er en ny diskursreferent. I (25) er det også første, og desuden sidste gang, at de blå arbejdsbukser bliver nævnt – markeret som antaget fælles specifik viden med *de der*:

- (25) I: Hvad er kanvas?
R1: Kanvas? Det er hvis man prøver at få nye kunder ind i bøgerne. Så ringer man ud og siger: Kunne du tænke dig at være kunde i Jyske Bank eller holde et møde med Jyske Bank. Og så siger kunden ja, og så vil vi gerne have et møde med dem, og så kører man ud og besøger dem.
I: Det hedder kanvas?
R1: Ja.

I: Nå, okay <latter>.
R3: Ja, jeg gad vide, hvad det kommer af, kanvas, man skulle tro, det var *de der blå arbejdsbukser*.

En naturlig konsekvens at *den der* + substantiv markerer antaget fælles specifik viden er også at syntagmet bliver udbygget med yderligere bestemmelser – der er tit relativsætninger hæftet på og bolcherne i (26) er et meget udvidet eksempel – afsenderen hjælper tilhørerne med at identificere den nyintroducerede diskursreferent som hun markerer at hun antager at de jo kender:

- (26) ...det er sådan meget i perioder hvor jeg bare får lyst til at give ham gaver hele tiden, og det er overhovedet ikke noget der koster noget nødvendigvis, det plejer det ikke sådan rigtigt at gøre, vel, men det (uf) sådan lidt, måske så fandt jeg *de der lækre bolcher som de sælger nede i øh i Strandberg, de der i de der poser uden noget mærkat på, ik'*

Informationsstrukturel funktion

Udover den anamnesticke brug, den interaktionelle funktion at markere 'som du jo kender', mener jeg at *der* og *her* markerer at substantivets referent skal opfattes som ikke-fokus i meddelelsen. Hvad det så kunne karakteriseres som; tema, emne eller noget helt tredje, er der ikke plads til at udfolde her, men det synes klart i (21) at fokus er på *gøre med*, i (22) bliver der spurgt til *hvordan arbejdet med*, i (23) nævnes den 2. hf. kun en passant, i (24) vil Pil sige noget om at overholde regler og ikke sætte fokus på de sedler hvor reglerne står på, arbejdsbukserne i (25) affokuseres – de skal jo tale om værdibaseret ledelse – og i (26) reduceres Strandbergs lækre bolcher med *der* til et eksempel på en gave og ikke noget der skal snakkes mere om. Set i det lys er (27) interessant fordi R4s præcision kan forklares:

- (27) R4: Det var efter vi var på *det der kursus oppe på Sorø Store Kro der*.
R1: Ja, seminar, det var smaddersjovt, hvor fik vi meget at drikke . <latter>
R4: Ja, men der var det, den kom frem den der.
R1: Jeg vil så sige – det var så bare sagt i spøg – der startede nogle ting på det der, det gjorde der. For vores vedkommende i hvert fald. Jeg synes, de to dage vi havde der; vi havde nok svært ved at se lyset i starten, for det var så...

Ved at affokusere kurset på Sorø kro markerer R4 at det er *efter* et bestemt tidspunkt, identificeret som der hvor de var på kursus, der er fokus. R1 begynder så at snakke om kurset, hvorefter R4 igen præciserer at det var tidspunktet hun ville sige noget om.

Her har specialiseret sig

Med hensyn til den anamnesticke brug og den informationsstrukturelle funktion er der ikke forskel på *her* og *der*. Men *her* synes at have specialiseret sig i en brug som Bühler kalder for Deixis am Phantasma (1934: 121ff), det er når afsender refererer til sin

beretnings her og nu, altså når det fungerer som en slags refereret stedsadverbial. Det er tilfældet i (28), som er et uddrag af (1), og i (29), som er (12) med mere kontekst. I begge eksempler fortæller informanten om sig selv i en fortidig situation, og *her* som refereret stedsadverbial kan siges at betegne ‘tilstede for mig i den situation’.

- (28) R1: ...de agerede forskelligt rundt omkring i afdelingerne. Der havde vi virkelig en krise, fordi der, i den afdeling, hvor jeg var, der blev vi sat der med den ene hånd omme på ryggen og så med den anden, der skulle vi skrive under i *den her bog*, ik’. Det var virkelig værdibaseret. Nu skriver I under på, at de og de ting, det er det, i vil leve efter.
- (29) nå, men også i den situation hvor jeg skal ud at købe det, og jeg har ønskelisten, eller ønskesedlen, og så skal jeg finde den, og så kan jeg gå, og jeg kan virkelig blive, jeg kan virkelig gå i timnevis fordi, nå men en eyeliner, er det nu *sådan en her eyeliner* eller er det *sådan en her eyeliner*, og skal jeg nu købe den her, eller, og så, nå nej, en eyeliner er måske også for kedeligt, og så starter jeg forfra.

Brugen er ikke anamnestic, men *her* markerer ikke-fokus.

Opsamling

Typen *den der* + substantiv har en interaktionel funktion, den anamnestic brug, hvor den eksplicit markerer at afsender antager at der refereres til afsender og modtagers fælles kendte specifikke viden – både når det er anaforisk og diskursreferenten er nyintroduceret. Desuden har den en informationsstrukturel funktion, idet afsender med *der* markerer at referenten er ikke-fokus i meddelelsen. *Her* har specialiseret sig i brugen Deixis am Phantasma, som refereret stedsadverbial, ved nyintroducerede diskursreferenter i beretninger. I den brug har *her* kun den informationsstrukturelle funktion.

Litteratur

- Bühler, Karl. 1965 (1924): *Sprachtheorie. Die Darstellungsfunktion der Sprache*. Gustav Fischer Verlag. Stuttgart
- Diderichsen, Paul. 1971 (1946): *Elementær dansk grammatik*. Gyldendal. København.
- Frederiksen, Britta Olrik. 1974: “Adverbierne “her” og “der” i dobbelt belysning”. I *Dialektstudier, 3. bind*. Akademisk forlag. København. s. 169-249.
- Hansen, Aage. 1927: *Bestemt og ubestemt substantiv*. Arnold Busck. København.

- Himmelman, Nikolaus P. 1984: Demonstratives in Narrative Discourse: A taxonomy of Universal Uses. I Barbara Fox (ed.) *Studies in Anaphora*. John Benjamins. Amsterdam. s. 205-254.
- Himmelman, Nikolaus P. 1997: *Deiktikon, Artikel, Nominalphrase. Zur Emergenz syntaktischer Struktur*. Max Niemeyer Verlag. Tübingen.
- Mikkelsen, Kr. 1975 (1911): Dansk Ordføjningslære. Hans Reitzel. København.
- Møller, Kresten. 1945: *Nordiske Artikelproblemer*. Udvalg for folkemaals publikationer, serie A, nr. 7. J. H. Schultz forlag. København.
- Togeby, Ole. 1994: *Praxt*. Aarhus Universitetsforlag. Århus.
- Togeby, Ole. 1997: "Nominalernes bestemthedsformer informationsteoretisk anskuet." I Peter Widell og Mette Kunøe (red.): *6. møde om udforskningen af Dansk Sprog til minde om Peter Skautrup 1896-1996*. Institut for Nordisk Sprog og Litteratur. Århus Universitet. s. 289-300.